

Nr.

„Aida“ ja „Boheem“

romantika-varjuandist mõjustatud, ja millel tema esimesed operad „Le Villi“ (1884), „Edgar“ (1889) ja „Manon Lescaut“ (1893) olid Puccinile juba kuuluse toonud, järgnes 1896. a. „Boheem“.

Puccini isikliku eluga lähemalt tutvudes, võib leida selles operis nii mõnegi motiivi, nii mõnegi kuju, mis on aidanud kaasa operi kujunemisele.

November 1895. a. On juba hilja Suur tuba, kus ühel pool hämaruses seisab pianino, mille ees istub Puccini, musitseerides endamisi, teisel pool saikkond lähmitsevad sõpru kaardilauas. Vahetevahel käib mõni sõpradest väljas, et muretseda vajalikke toiduaineid. Veinipudelid täiendavad boheemlikku miljööd. Keegi seltskonnast ei pane tähele, mida Puccini mängib. Ka Puccini ei hooli oma sõpradest. Kuid aeg-ajalt kuulduv klaveri juurest tasaseid hüüatusi: „Ei, nii see ei lähel B-moll... nii on õigus! Rohkem tõsidust! — „Mida ütles arst? — Ta tuleb pea“, ümiseb oma töösse süvenenud meister. Korraga kajab Puccini suust kaardimängu katkestav hüüatus: „Rahu, sõbrad! Ooper on valmis.“ Kõik viskavad kaardid lauale ja kogunevad klaveri ümber. Asjavalminud stseenid kantakse ette üldiseks arvustamiseks. Puccini laulab oma sõpradele ette operi lõpustseeni. Mimi rahulikku surma saatev muusika on nii haarav, et Puccini nutab, samuti ka ta sõbrad. Nad on vaimustatud, sest

loodud helides tajuvad nad iseenda mansardkorra elu. Puccini oli tookord vaene ja elas oma sõpradega, nagu see on kujutatud ka „Boheemis“. See pärast näemeigi „Boheemi“ partituuris nii tabavalt iseloomustavaid jooni.

Kogu selle operi peamine tegevuskäik, kunstnike rõõmu ja traagika kujutamine, on looritatud mingi alaliselt valitseva õrna meeleoluga. Selle meeleolu otseseks loojaks on muusika, mis ei eruta närve dramaatiliste ootamatuste ega pinge kuhjumisega mõnda kõrgpunkti, vaid voolab kõikjal sujuvalt, luues meeleolulise pinget, mis köidab ja veetleb.

Kas pole see haarav, kuidas need noored inimesed nälg ja viletsust kannatlikult taluvad? Kui sõbrad on nad oma rõõmuavaldustes, kui kellelgi nendest on õnnestunud raha teenida. Ja nad elavad, armastavad, pidutsevad, teevad võlgu, kuid siiski veavad end kuidagi viletsustest läbi nagu Puccini ja ta sõbrad Milaanos. Nauditav on stseen, kus Rodolphe ja Mimi võtit otsivad, seejuures arglikult teineteisele lähenedes, kuni nende käed kokkusulavad tugevaks pigistuseks „Kui jääkülm on see käeke...“ laulab Rodolphe traagilise kiindumuse kaunidusega. Järgnevad lapselikud unistused ja Mimi enesekirjeldus. Noorusehapruse ja hinge puhtusega laulab Mimi oma tööst —

lõuenditikkimisest. Seejuures võrralt muusika manab esile, nagu tikiks helid noid ilusaid lillemustreid lõuendile. Ja siis Marceli ja Musette lootusetu ja vihane armukadetsv riidlemine, Rodolphe ja Mimi südantlõhestav lahkumine, mis kohati tundub peagu brutaalsena selles nii sujuvalt-voolava muusikaga ooperis. Viimase vaatuse lõpustseeni muusika on nii hingestav ja tihimlik, et õieti siis tajume, et „Boheem“ on oma aja tõelist tõsielu kujutav ooper.

See on õieti valus protest XIX sajandi ühiskondliku korra vastu. Loovad kunstnikud nälgivad ja külmetuvad mansardkorral. Nad kütavad oma teostega ahju. Samal ajal ei ole ka unustatud näitamast, et on olemas inimesi, kellele olemine pole mingiks probleemiks. Seetõttu on „Boheem“ pälvinud kauni muusika kõrval tänapäeva vaatlaja huvi veel oma puhtisuliste omadustega.

Pole midagi kummalist, et „Boheemi“ tekkeegne publik polnud võlutud ooperi esietendusest. Tolleaegsed teatrikülalastajad olid harjunud nägema laival muinasjutulisi oopereid. Ilustamata tõelisus mõjus võõrastavalt. Alles hiljem Roomas pääsis „Boheem“ oma õigustesse. Saavutatud edu oli hiilgav. Ka tänapäeval jätkab „Boheem“ oma võidukäiku.

V. T.

htuleht 8. XII 44. 47